

Paikkatietoverkoston toimintasuunnitelma 2017

1. Tehtävät

Paikkatietoverkosto on paikkatiedon tuottajien ja hyödyntäjien sekä lisäarvopalvelujen tuottajien, tutkimuksen ja opetuksen yhteistyöfoorumi. Verkoston toiminta koskee paikkatietoinfrastruktuurin kehittämistä ja hyödyntämistä, käyttäjien tarpeita, tiedottamista ja viestintää sekä palautteen antamista.

Verkosto toimii Inspire-direktiiviin liittyvänä yhteistyö- ja koordinaatorakenteena sekä virallisena INSPIRE-prosessin intressiryhmänä (SDIC) Suomessa. 1.6.2009 perustettu verkosto on käyttänyt aiemmin nimeä Inspire-verkosto. Verkosto on kaikille osapuolille avoin ja sen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen.

Verkoston tehtäviä ovat:

1. Verkosto kannustaa ja aktivoi paikkatietoalan osapuolia yhteistyöhön.
2. Verkosto tukee uuden toimintamallin selvittämistä paikkatietoalan verkostojen yhteistyön tehostamiseksi.
3. Verkosto pyrkii lisäämään vaikuttavuuttaan kasvattamalla näkyvyyttään ja jäsenmääräänsä.
4. Verkosto edistää kansallisen paikkatietostrategian toimeenpanoa.
5. Verkosto seuraa kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittymistä ja edistää sitä paikkatiedon näkökulmasta.
6. Verkosto seuraa paikkatiedon näkökulmasta julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuryötä ja osallistuu paikkatiedon viitearkkitehtuurin soveltamisen tukemiseen.
7. Verkosto osallistuu paikkatietopoliittisen selonteon laatimiseen ja jakaa tietoa sen etenemisestä.
8. Verkosto seuraa ja jakaa tietoa digitalisaation edistämiseen tähtäävistä hallituksen kärkihankkeista, jotka liittyvät paikkatiedon tuottamiseen, jalostamiseen, jakeluun ja hyödyntämiseen
9. Verkosto etsii ratkaisuja kansallisten paikkatietotuotteiden yhteensovittamiseksi Inspire-direktiivin tietotuotemäärittelyjen kanssa.
10. Verkosto jakaa tietoa Inspire-direktiivin toimeenpanosta, kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisestä ja hyödyntämisestä sekä yleisesti paikkatietoalaan liittyvistä kysymyksistä.

Toiminnan fokus on vuosittaisissa kärkiteemoissa ja tiedottamisessa.

2. Kärkiteemat

Kärkiteemojen avulla verkoston toimintaa fokusoidaan tiettyihin aihealueisiin toimintavuoden aikana. Kärkiteemoista voidaan järjestää esimerkiksi seminaareja, keskustelutilaisuuksia ja muuta viestintää. Kärkiteemojen puheenjohtajisto laatii vuoden 2017 alussa tarkennetun toimintasuunnitelman kunkin kärkiteeman osalta.

Verkoston kärkiteemat vuodelle 2017 ovat seuraavat:

2.1 Paikkatiedon koulutus ja osaaminen

Kuten Kansallisessa paikkatietostrategiassa todetaan, paikkatieto-osaajien tarve yhteiskunnassa kasvaa nopeasti sekä teknisen paikkatietoalan osaamisen että tiedon hyödyntämisen ja analysoinnin osalta. Nopeasti muuttuvassa ympäristössä tarvitaan uudenlaisia osaajia, mutta myös paikkatietoalalla työskentelevien täydennyskoulutusta. Suomen koulutussektori on viime vuosien aikana uudistunut perusopetuksesta yliopistoihin ja siihen on kohdistunut leikkauksia.

Kärkiteemana Paikkatiedon koulutus ja osaaminen pyrkii 1) parantamaan ymmärrystä suomalaisesta paikkatieto-opetuksesta ja sen painopistealoista, 2) tunnistamaan kehittämistarpeita ja vahvistamaan eri opetusta tarjoavien organisaatioiden välistä yhteistyötä, 3) vahvistamaan yhteistyötä paikkatietoalan työllistäjien ja koulutusorganisaatioiden välillä, sekä 4) kehittämään erilaisia co-creation-malleja paikkatiedon koulutukseen eri koulutusasteilla. Kärkiteeman toimintojen perimmäisenä tavoitteena on myös pyrkiä varmistamaan paikkatietoalan riittävä osaaminen Suomessa, sekä sen edellyttämien resurssit eri koulutusasteilla.

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2017 on seuraava:

Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto
Claudia Bergroth, Maanmittauslaitos
Jari Reini, Maanmittauslaitos
Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos

2.2 Kansalliset paikkatietotuotteet Inspire-yhteensopivasti

Paikkatiedon tuottajien ylläpitämistä tietovarannoista (paikkatietoaineistot, tietojärjestelmien tietokannat, satelliittikuvatuotteet, yms.) tarjotaan lähitulevaisuudessa yhä enemmän tietotuotteita verkkopalvelujen kautta eri tarkoituksiin. Näillä tietotuotteilla voi olla osittain sama tai osittain erilainen tietosisältö (tietomalli). Kärkiteema antaa eväitä siihen kuinka kansallisista paikkatietotuotteista ja verkkopalveluista saadaan yhteensopivia INSPIRE-direktiivin tietotuotemäärittelyiden ja teknisten vaatimusten kanssa. Kärkiteema järjestää tilaisuuksia, joissa aihepiiriä käsitellään konkreettisten käyttötapauksien kautta ja esitellään tarjolla olevia työkaluja ja ratkaisuvaihtoehtoja. Vuoden 2017 painopistealueet ovat INSPIRE-tietotuotteiden ja -palvelujen toteutusten esittely. Lisäksi perehdytään tietomallinnukseen ja tietotuotemäärittelyiden menetelmiin ja käytäntöihin sekä vaihdetaan niistä saatuja kokemuksia.

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2017 on seuraava:

Lena Hallin-Pihlatie, Suomen ympäristökeskus
Panu Muhli, Maanmittauslaitos

2.3 Rakennetun ympäristön tietovarantojen yhteentoimivuus ja käsitteistö

Rakennetun ympäristön tietoa syntyy monen eri tahon toimesta. Paikkatietoaineistojen sijaintitiedon yhteentoimivuus on parantunut mm. ETRS-GK -järjestelmän valtakunnanlaajuisen käyttöönoton myötä. Sen sijaan käsitteet eri aineistoissa ja tietojärjestelmissä vaihtelevat edelleen suuresti. Käsitteiden epäyhteneväisyydestä ja eri toimijoiden erilaisista käsitteistä syntyy väärinymmärryksiä sekä runsaasti manuaalista selvitystyötä tietojen yhteentoimivuuden takaamiseksi.

Kärkiteemassa pyritään edistämään yhtenäistä pohjaa rakennetun ympäristön käsitteistölle käytettäväksi mm. KiraDigi-, Building Smart Finland ja Kansallinen maastotietokanta (KMTK) -hankkeissa. Lisäksi huomioidaan VM:n YTI-hankkeessa (Yhteinen tiedon hallinta) kehitettävän teknisen apuvälineistön mahdollisuudet kokonaisuuden hallinnassa. Tavoitteena on, että rakennetun

ympäristön käsitteitä on mahdollista tulevaisuudessa käyttää mm. IOW-alustalta xml-muodossa, minkä avulla on mahdollista lisätä oleellisesti tietojärjestelmien yhteentoimivuutta.

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2017 on seuraava:

Outi Hermans, Helsingin kaupunki
Kai Koistinen, Maanmittauslaitos

2.4 Paikkatietostrategian toimeenpanon tukeminen

Kärkiteeman tavoitteena on tukea v. 2016 päivitetyn kansallisen paikkatietostrategian ”Päätöksen paikka” 2017–2018 toimeenpanoa. Toiminta perustuu strategiasta poimittujen toimenpiteiden ja tehtävien toteuttamisen edistämiseen järjestämällä kertaluonteisia ”täsmätapahtumia” (seminaarit ja työpajat). Esiin on noussut mm. seuraavia aiheita: ”aikaulottuvuus paikkatietoaineistojen hallinnassa” ja ”mittarien määrittäminen avoimien paikkatietojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden selvittämiseksi”.

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2017 on seuraava:

Anna Mustajoki, Tampereen kaupunki
Riitta Teiniranta, Suomen ympäristökeskus
Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos
Claudia Bergroth, Maanmittauslaitos

3. Tiedottaminen

Paikkatietoverkoston toiminnasta tiedotetaan sähköpostilistalla, sosiaalisessa mediassa ja Paikkatietoikkunassa. Paikkatietoverkoston katsaus -uutiskirjeillä kerrotaan INSPIRE-toimeenpanoon ja kansalliseen paikkatietoinfrastruktuuriin liittyvistä ajankohtaisista asioista.

4. Hallinto

Verkosto päättää toiminnastaan ja hyväksyy toimintasuunnitelmansa verkoston vuosikokouksessa. Toimintasuunnitelmaan sisältyvät kärkiteemat. Verkoston jäsenet osallistuvat kärkiteemojen toimintaan.

Verkoston ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2017 on seuraava:

- Verkoston puheenjohtaja: Kimmo Soukki, Terrasolid Oy
- Verkoston varapuheenjohtajat: kärkiteemojen vetäjät
 - Outi Hermans, Helsingin kaupunki
 - Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto
 - Lena Hallin-Pihlatie, Suomen ympäristökeskus
 - Anna Mustajoki, Tampereen kaupunki
- ProGIS ry:n puheenjohtaja: Miika Mäkelä

Verkoston puheenjohtaja edustaa verkostoa tarvittaessa asiantuntijana paikkatietoasiain neuvottelukunnan kokouksissa ja laajennetussa sihteeristössä.

Paikkatietoverkoston sihteeristön tehtävistä huolehtii INSPIRE-sihteeristö.

Liite 1: Taustaa

Verkoston käynnistyminen ja toiminta

Kansallinen Inspire-verkosto käynnistyi perustamiskokouksessa 1.6.2009. Yhteistyö on vapaaehtoista ja verkostossa on mukana runsaat 350 asiantuntijaa noin 120 organisaatiosta. Verkosto on työskennellyt useina työryhminä kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamiseksi ja hyödyntämiseksi ja samalla Inspire-direktiivin toimeenpanemiseksi. Verkosto on tuottanut kansallisen paikkatietostrategian yhteistyössä valtioneuvoston asettaman paikkatietoasiain neuvottelukunnan kanssa sekä edistänyt strategian toimeenpanoa.

Vuonna 2013 Inspire-verkosto muutti nimensä Paikkatietoverkostoksi ja käynnisti yhteistyössä paikkatietoasiain neuvottelukunnan kanssa vuonna 2014 kolme kärkihanketta [Strategia, Avoin paikkatieto sekä Viestintä ja osallistaminen](#). Vuonna 2015 verkosto käynnisti viisi kärkiteemaa Strategia ja viestintä, Paikkatieto Suomen kilpailukyvyyn edistäjänä, Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfra, Paikkatiedon laadunhallinta sekä Paikkatietoalan yhteistyömallin valmistelu, ks. tarkemmat tiedot <http://www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/karkiteemat2015>. Vuonna 2016 verkoston toiminta fokusoitui kolmeen kärkiteemaan: [Strategia ja viestintä](#), [Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfra](#) sekä [Kansalliset paikkatietotuotteet INSPIRE-yhteensopivasti](#).

Verkoston sihteeristötehtäviä on hoitanut Inspire-sihteeristö Maanmittauslaitoksessa.

Paikkatietoinfrastruktuurin toteuttaminen

Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamista on vauhdittanut INSPIRE-direktiivi. Säädösten mukaan soveltamisalaan kuuluvat kansalliset aineistot on ollut määrä saattaa rajapintapalveluihin ja liittää näiden kuvailut hakupalveluun viimeistään 15.5.2013. Seuraava etappi toimeenpanossa on teemoittaisten INSPIRE-tietomallien mukaisten paikkatietotuotteiden laatiminen ja tarjoaminen vuoteen 2017 (liite I) ja vuoteen 2020 (liite II-III) mennessä.

Paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamista ja hyödyntämistä vuosina 2013–2015 on kuvattu [kansallinen raportissa](#). Tuorein [yhteenveto](#) Inspire-toimeenpanosta Suomessa vuodelta 2015 on laadittu vuosittaisen seurantatiedon keruun yhteydessä.

Julkisen tiedon avaaminen

Valtioneuvosto antoi 3.3.2011 periaatepäätöksen julkisen tiedon avaamisesta, jonka tavoitteena on tiedon asettaminen saataville tietoverkkoon yhtenäisin käyttöehdoin ja pääsääntöisesti maksutta. [Paikkatiedon avaaminen](#) on jo toteutunut laajasti mm. maastotiedon, ympäristötiedon ja osin tilastotiedon sekä monien muiden paikkatietoaineistojen osalta.

Paikkatietoverkosto on laatinut Avoin paikkatieto -kärkihankkeen yhteydessä [oppaat paikkatiedon avaamisen ja hyödyntämisen hyvistä käytännöistä](#).

Paikkatietoalan yhteistyöfoorumeja

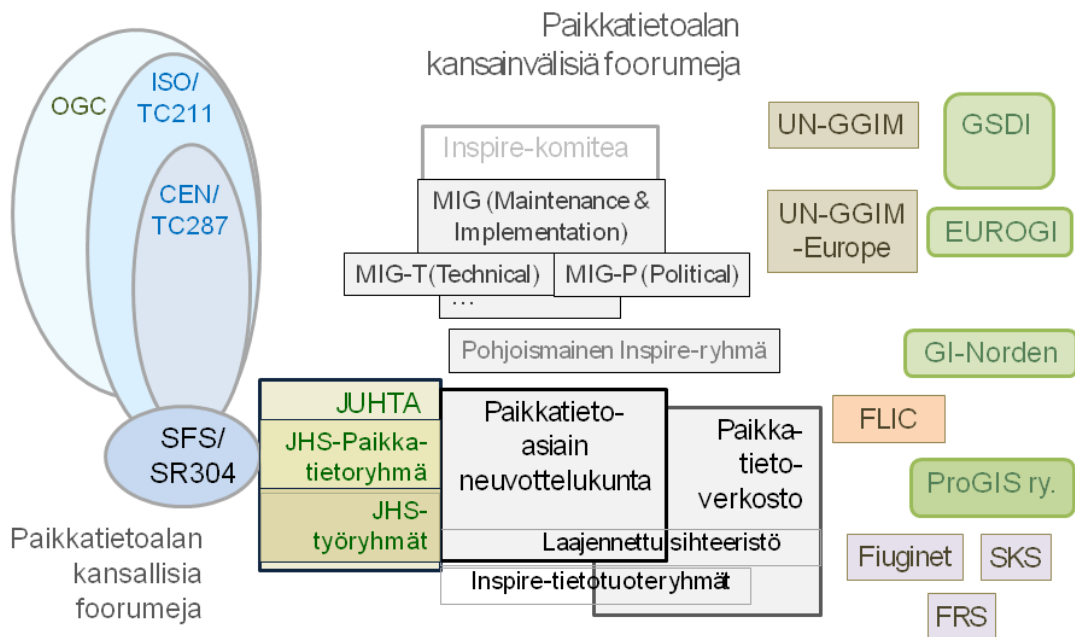
Paikkatietoalan verkostoituminen on alkanut 1980-luvulla paikkatietojen yhteiskäytön merkeissä. Alan kansalliseksi verkostoksi perustettiin 1990-luvulla ProGIS ry. Kansallinen Inspire-verkosto käynnistyi kesällä 2009 ja nykyinen paikkatietoasiain neuvottelukunnan (PATINE) on asetettu uudelle kolmivuotiskaudelle lokakuussa 2016. Paikkatietoalalla toimivien palveluyrityksen ryhmittymä Suomen paikkatietoklusteri FLIC (Finnish Location Information Cluster) perustettiin Teknologiateollisuuden yhteyteen marraskuussa 2013. Geoinformatiikan yliopistoverkosto, Fiuginet,

on perustettu vuonna 2008. Aihepiiriä sivuavia yhdistyksiä ovat mm. Suomen kartografinen seura, Kaukokartoituskerho yms.

Paikkatietoalalla on kansainvälisesti useita yhteistyöfoorumeja. Pohjoismaisten yhdistysten yhteistyöfoorumi on GI-Norden ja eurooppalaisten EUROGI. Globaalina verkostona toimii mm. GSDI (Global Spatial Data Infrastructure) -yhdistys.

YK:n Global Geospatial Information Management (UN-GGIM) -aloitteen puitteissa perustettiin vuonna 2011 Committee of Experts on Global Geospatial Information Management. Eurooppaan perustettiin 2014 alueellinen komitea UN-GGIM: Europe.

Paikkatietoalalla on virallinen kansainvälinen standardointikomitea ISO/TC211 sekä teollisuuslähtöinen foorumi OGC (Open Geospatial Consortium). Euroopan virallinen alan standardointikomitea on CEN/TC287. Kansainvälistä standardointia seuraa Suomessa SFS:n yhteydessä paikkatiedon standardointiryhmä SR304 ja OGC on perustanut pohjoismaisen ryhmän OGC Nordic. Julkisen hallinnon tietohallintoneuvottelukunnan JUHTAn Paikkatieto-asiatuntemusalueen yhteydessä toimii paikkatiedon JHS-ohjausryhmä.

INSPIRE-komitea toimii EU:n komission tukena direktiivin toimeenpanon lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä. Inspire-toimeenpanon kehittämisestä ja ylläpidosta huolehtii MIG-ryhmä (Maintenance and Implementation), joka koostuu työtä ohjaavasta poliittisesta ryhmästä MIG-P sekä teknisestä työstä vastaavasta MIG-T-ryhmästä. MIG asettaa tarpeen mukaan työryhmiä, jotka valmistelevat kehittämiseen ja ylläpitoon liittyviä työaiheita. Työryhmien kokoamiseksi tiedon tuottajia edustavat LMOt (Legally Mandated Organisation) sekä käyttäjiä ja muita yhteisöjä edustavat SDICit (Spatial Data Interest Community) voivat tarjota asiantuntijoitaan käytettäväksi ns. Pool of Experts'iin.